فرهیختگان

روزنامه خبری، تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان

۱۶صفحه
تهران ۲۰۰۰ تومان
شهرستان‌ها و واحدهای دانشگاهی ۱۵۰۰ تومان

شماره مسلسل ۳۸۳۱
شنبه ۴ مرداد ۱۳۹۹
۴ ذی‌الحجه ۱۴۴۱
۲۵ جولای ۲۰۲۰
شماره ۳۰۹۳

www.Fdn.ir | Sat | 25 Jul 2020 | vol.12 | No. 3093 | 16 Pages

پرونده «فرهیختگان»:
رادیکال‌های متوهم چگونه در مرصاد زمین‌گیر شدند؟

غروب جاویدان

»۱۴،۱۵

زنده‌باد گفت‌وگوی تمدن‌ها

تصویرسازی: سپیده مرادیان

دو جنگنده آمریکایی با ایجاد مزاحمت برای هواپیمای مسافربری تهران - بیروت خاطره حمله به پرواز ۶۵۵ را زنده کردند، تعرض ارتش آمریکا از سوی دموکرات‌ها و رسانه‌های منتقد ترامپ هم با سکوت مواجه شد

»۱

۸۲ درصد از قیر کشور قاچاق می‌شود، در ۴ سال گذشته نزدیک به ۱۴ هزار میلیارد تومان رانت در حوزه قیر توزیع شده است. اقدام مجلس یازدهم در این خصوص تعجب‌برانگیز بود

تصویب سلطان قیر

»۸

در گفت‌وگوی دکتر ولایتی با KHAMENEI.IR مطرح شد

یادآوری انتقام شهادت حاج‌قاسم استراتژیک بود

»۶

این بار تلاقی با فاضلاب، بحران آب خوزستان را جدی‌تر کرد

بحران آب خوزستان با ورود قضایی حل می‌شود

»۲

گزارش

زنده‌باد گفت‌وگوی تمدن‌ها

رهگیری هواپیمای مسافربری با چه هدفی؟

صادق امامی
دبیر گروه بین‌الملل

سرعت تحولات و سطح تنش‌ها بین ایران و آمریکا در غرب آسیا یک بار دیگر در حال طی کردن روندی صعودی است. پس از بروز حادثه در تاسیسات هسته‌ای نطنز - که همچنان بررسی‌ها درباره آن ادامه دارد - و آتش‌سوزی مشکوک در ناو «بونهوم ریچارد» در بندر سن‌دیگو، پنجشنبه‌شب دو جنگنده آمریکایی برای یک هواپیمای ایرانی ایجاد مزاحمت کردند. رسانه‌ها نوشتند که پنجشنبه‌شب جنگنده‌های اف-۱۵ آمریکایی در منطقه «التنف» در مرز سوریه، عراق و اردن، به پرواز شماره ۱۱۵۲ هواپیمایی ماهان که از تهران عازم بیروت بود، نزدیک شدند و خلبان نیز برای جلوگیری از هر اتفاق ناگوار به‌صورت ناگهانی ارتفاع هواپیما را کاهش داده است. گفته می‌شد که هواپیمای ایرانی در فرودگاه دمشق فرود اضطراری کرد و پس از آرام‌شدن اوضاع به مقصد بیروت پرواز کرد اما «مازن بسمه»، مدیر فرودگاه بین‌المللی دمشق، فرودبرخاست هواپیمای ایران را در این فرودگاه تکذیب کرد و تا غروب جمعه نیز هیچ پاسخی به این ابهام در رسانه‌های داخلی و بین‌المللی داده نشد. تصاویر و ویدئوهای منتشرشده از این پرواز نشان می‌دهد برخی از سرنشینان هواپیما ازجمله چند کودک در اثر این اقدام آمریکایی‌ها زخمی شدند. دقایقی بعد از انتشار این خبر، «بیل اوربان» سخنگوی فرماندهی مرکزی آمریکا (سنتکام) در گفت‌وگو با رویترز ادعا کرد: «جنگنده اف-۱۵ در ماموریت هوایی روتین خود در مجاورت پایگاه التنف در سوریه اقدام به بازرسی بصری هواپیمای مسافربری ماهان ایران در فاصله‌ای ایمن در حدود ۱۰۰۰ متری از این هواپیما کرده است.» آن‌گونه که برخی منابع امنیتی سوریه به المیادین گفته‌اند، اولین‌بار نیست که این اتفاق رخ می‌دهد و پیش از این نیز جنگنده‌های آمریکایی در منطقه التنف برای هواپیماهای مسافربری ایجاد مزاحمت کرده‌اند. با این حال درباره اینکه چرا آمریکایی‌ها دست به ماجراجویی‌های این‌چنینی علیه ایران می‌زنند و اینکه چه اتفاقاتی در حال رقم زدن یا رقم خوردن در غرب آسیاست، چند نکته قابل بررسی است.

■ در دقایق نخستین اعلام این خبر با توجه به اینکه ماهیت جنگنده‌ها مشخص نبود، برخی رسانه‌ها این جنگنده‌ها را متعلق به رژیم صهیونیستی دانستند و نوشتند جنگنده‌های مهاجم با پنهان شدن عمدی پشت هواپیمای ماهان، قصد داشتند پدافند هوایی سوریه را مجبور به شلیک به این هواپیما کنند. با توجه به سوابق رژیم صهیونیستی در استفاده از پوشش هواپیماهای مسافربری برای حملات خود، این فرضیه خیلی جدی بود. بهمن ماه سال گذشته، صهیونیست‌ها برای حمله به مواضع سوریه، پشت یک هواپیمای مسافربری روسی که از تهران عازم دمشق بود، پنهان شدند تا هدف پدافند سوریه قرار نگیرند اما با این حال به‌دلیل درگیری پدافند سوریه امکان هدف قرار گرفتن این هواپیما با ۱۷۲ سرنشین به‌شدت بالا بود و به همین دلیل هواپیما به‌ناچار در فرودگاه حمیمیم لاذقیه فرود اضطراری داشت. شهریورماه سال ۹۷ هم چهار جنگنده صهیونیستی با استفاده پوششی از یک فروند هواپیمای نظامی ترابری روسیه، به سوریه حمله کردند. پدافند ارتش سوریه که تلاش می‌کرد جنگنده‌های رژیم صهیونیستی را مورد هدف قرار بدهد، به اشتباه هواپیمای روسی را سرنگون کرد و باعث مرگ سرنشینان این هواپیما شد. با این سابقه، احتمال داده می‌شد جنگنده‌هایی که گفته می‌شد صهیونیستی هستند، در تدارک حمله به مواضع ارتش سوریه با استفاده از پوشش هواپیمای مسافربری ایران باشند. اما دقایقی بعد مشخص شد این جنگنده‌ها، آمریکایی هستند. اینکه چرا جنگنده‌های آمریکایی آن هم در محدوده التنف، اقدام به رهگیری یک هواپیمای مسافربری کرده‌اند، دومین پرسش درباره این حادثه بود. عصر دیروز اما یک خبر منتشر شد که پاسخی به هر دو سوال بود. یک مقام مسئول به سایت نورنیوز که نزدیک به شورای عالی امنیت ملی ایران است گفت: «بر خلاف اظهارات سخنگوی سازمان سنتکام، جنگنده‌های اف-۱۵ آمریکایی در ماموریت هوایی روتین نبوده‌اند و با تجاوز به آسمان لبنان اقدام به رهگیری هواپیمای مسافربری ایرانی کرده‌اند.» او با کذب خواندن اطلاعات اعلام شده از سوی سخنگوی سنتکام که گفته بود جنگنده آمریکایی در آسمان سوریه و در مجاورت پایگاه «التنف» اقدام به بازرسی بصری هواپیمای مسافربری ماهان ایران کرده است گفت: «رهگیری هواپیمای ایرانی توسط جنگنده آمریکایی در آسمان لبنان و در زمانی که هواپیمای مسافربری در حال کم کردن ارتفاع خود برای نزدیک شدن به فرودگاه بیروت بوده صورت گرفته است.» این مقام مسئول افزود: «خلبان هواپیمای ماهان که در حال عبور از روت بین‌المللی بوده چندین بار به خلبانان جنگنده‌های آمریکای اخطار می‌کند که از هواپیمای مسافربری فاصله بگیرند اما پس از بی‌توجهی جنگنده‌های آمریکایی به اخطارها و تداوم مانورهای خطرناک در نزدیکی هواپیمای ماهان، خلبان پرواز براساس دستورالعمل‌های پروازی برای خارج شدن از وضعیت خطرناک اقدام به کاهش شدید ارتفاع می‌کند.» به گزارش نورنیوز، با توجه به اطلاعات ارائه شده از سوی این مقام مسئول می‌توان نتیجه گرفت که یا آمریکایی‌ها آگاهانه درباره محل دقیق وقوع این رخداد دروغ گفته و به دنبال کتمان موضوع تجاوز به حریم هوایی لبنان هستند و یا سیستم فرماندهی و کنترل ارتش آمریکا به قدری نابسامان است که اطلاعات ناقص و یا دروغ به ستاد فرماندهی منعکس شده است.

■ آمریکا به ۳ دلیل تلاش می‌کند تصویر قاطع و تهاجمی دیوانه‌وار از خود در برابر ایران به نمایش بگذارد: اول اینکه از ظرفیت کنش و واکنش به این رفتارها در انتخابات آمریکا بهره‌برداری کند. دوم اینکه با رفتار تهاجمی اقتصاد ایران را تحت‌تاثیر قرار دهد تا تهران پیش از انتخابات پای میز مذاکره برود. سوم اینکه، تهران را به این نتیجه برساند که به ماجراجویی‌های واشنگتن پاسخی ندهد. آن‌گونه که تمام نظرسنجی‌ها نشان می‌دهند، دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا به‌دلیل درگیری با بحران کرونا، اعتراضات ضدنژادپرستی و کوچک‌شدن اقتصاد آمریکا در پازلی پیچیده گرفتار شده است. او در آستانه خداحافظی با کاخ سفید است و اگر در هفته‌های آینده نتواند به اقتصاد سروسامان بدهد، باید خود را برای شکست مهیا کند. ترامپ به‌دلیل ناکارآمدی، توان رفع معضل کرونا، نژادپرستی و اقتصاد را ندارد ولی تنها ابزاری که او می‌تواند با تکیه بر آن، اوضاع خود را سروسامان ببخشد، در سیاست خارجی نهفته است. او می‌خواهد با افزایش تنش با ایران، در جبهه داخلی بهره‌برداری حداکثری خودش را داشته باشد اما هوشیار است که این کنش دیوانه‌وار را برخلاف خواست رژیم صهیونیستی، به آستانه جنگ نکشاند. در دو سال گذشته و به‌ویژه پس از خروج آمریکا از برجام، به‌دلیل برخی سیاست‌های نادرست دولت، اقتصاد ایران از هر تنش و تهدید آمریکا، اثرپذیری دارد. آمریکا تلاش می‌کند فضای اقتصاد ایران را نامطمئن نشان دهد و با زنده نگاه داشتن سایه تحریم، سرمایه‌گذاران ایرانی را به این نتیجه برساند که ایران در آستانه جنگ است و سرمایه‌گذاری ریسک بالایی به‌همراه دارد. به‌دنبال این وضعیت بخشی از سرمایه‌گذاران ایرانی به فکر خارج کردن بخشی از سرمایه خود از ایران خواهند افتاد و به‌دنبال این تصمیم بخشی از نقدینگی به‌جای حوزه تولید، صرف ذخیره‌سازی ارز می‌شود همچنین بخشی از صادرکنندگان نیز قسمتی از درآمدهای ارزی خود را در خارج از کشور نگهداری می‌کنند. تداوم این وضعیت باعث شکل‌گیری اعتراضات مردمی در ایران خواهد شد و این همان چیزی است که آمریکا می‌خواهد، چراکه به‌اعتقاد تیم ترامپ، این شرایط تهران را ناچار می‌کند در آستانه انتخابات، پای میز مذاکره ترامپ برود اما رفتار سیاست خارجی ایران نشان داده که تهران عمدتا تلاش کرده در برابر تهدیدها مقاومت کند و پس از شکست این فشارها، راه مذاکره را برگزینند. طبیعی است که ایران برای جلوگیری از تکرار ماجراجویی‌های آمریکا و نشان دادن توان پاسخگویی خود، در پی پاسخ به چنین اقداماتی برخواهد آمد؛ پاسخی که می‌تواند پادزهر کنش آمریکا باشد. تهران با وجود موشکباران پایگاه عین‌الاسد، هنوز معتقد است انتقام سخت را از آمریکا نگرفته است. نگرانی آمریکا در همین نقطه شکل می‌گیرد. این کشور پس از ترور سردار سلیمانی از طرق گوناگون تلاش کرد تهران را به خویشتنداری دعوت کند و حتی تهدید کرد درصورت هر واکنشی از سوی ایران، بیش از ۵۰ مکان را در ایران هدف قرار خواهد داد. ایران البته بدون توجه به این تهدیدات، پایگاه عین‌الاسد را هدف حملات موشکی خود قرار داد. آمریکا پنجشنبه‌شب با اقدام دیوانه‌وار خود که نقض آشکار امنیت هوانوردی، تخلف از اصل آزادی پرواز هواپیماهای غیرنظامی و در مغایرت با مواد ۳ مکرر و ۴۴ پیمان هواپیمایی کشوری بین‌المللی (کنوانسیون شیکاگو) و ضمیمه‌های مربوطه و کنوانسیون مونترال ۱۹۷۱ و نیز زیرپا گذاشتن اصول مسلم حقوق بین‌الملل است، سعی کرد این پالس را به تهران مخابره کند که در برابر تجاوزات آمریکا نظاره‌گر باشید. اینکه ایران تا چه اندازه به این تهدیدات و پیام‌ها، وقعی می‌نهد را باید در هفته‌های آینده که فضای انتخابات در آمریکا داغ‌تر از امروز می‌شود، دید.

■ موضوع دیگری که می‌تواند در پس اقدام آمریکایی‌ها قابل ارزیابی باشد به سفر سه هفته پیش سرلشکر باقری، رئیس ستادکل نیروهای مسلح ایران به سوریه بازمی‌گردد. در جریان این سفر، سرلشکر باقری با سپهبد علی‌عبدالله ایوب، جانشین فرمانده کل ارتش و نیروهای مسلح این کشور توافقی راهبردی در عرصه نظامی امضا کرد. براساس آنچه از این توافق از طریق رسانه‌ها منتشر شده قرار است ایران، سوریه را به سامانه‌های پدافند هوایی قدرتمندی مجهز کند. این سامانه به احتمال زیاد برای استقرار در سوریه توسط هواپیماهای باربری و ترابری نظامی به این کشور حمل خواهند شد که مستلزم گذر از فضای هوایی عراق است. این درست همان مسیری است که هواپیمای مسافربری ماهان پنجشنبه‌شب از آن گذر کرد. آمریکا قصد دارد بگوید هنگامی که حاضر است قدم‌هایی را برای ساقط کردن هواپیماهای مسافربری با ده‌ها مسافر بردارد، قطعا انگیزه و اراده مضاعف برای ساقط کردن هواپیماهای باربری نظامی حامل تسلیحات پیشرفته را همانند سامانه‌های پدافند هوایی خواهد داشت. گفته می‌شود ایران قصد دارد سامانه پدافند هوایی میان‌برد سوم خرداد و نیز سامانه دوربرد باور-۳۷۳ را در سوریه مستقر کند. سامانه پدافند هوایی سوم خرداد همان سامانه‌ای است که توانست یک فروند پهپاد جاسوسی پیشرفته گلوبال‌هاوک آمریکایی را در خردادماه سال گذشته بر فراز آب‌های ساحلی ایران ساقط کند. این پهپاد در فاصله ۷۵ کیلومتری و در ارتفاع ۲۰ کیلومتری مورد اصابت موشک‌های این سامانه قرار گرفت. مختصاتی که کشندگی بالای این سامانه را بر ضد اهداف پیشرفته، رادارگریز و بلندپرواز را در فاصله دور نشان می‌دهد. درصورت استقرار سامانه‌های پدافندی ایران حمله به هر هدفی در سوریه برای طرف مهاجم بسیار سخت و هزینه‌بر خواهد بود. جنگنده‌های رژیم صهیونیستی پس از مورد هدف قرار گرفتن یک فروند جنگنده اف-۱۶ این رژیم در حمله به سوریه که در نزدیکی جولان سرنگون شد، راهبرد خود را عوض کرده و از فاصله دور و در ارتفاع پایین با استفاده از سلاح‌های دوربرد همانند موشک‌های کروز دست به حمله علیه سوریه می‌زدند. این راهبرد صهیونیست‌ها با وجود هزینه‌بر بودن به‌دلیل استفاده از سلاح‌های دوربرد اما همچنان سوریه را برای نیروی هوایی رژیم صهیونیستی در دسترس نگاه داشت اما استقرار سامانه‌های پدافندی جدید ایران، آسمان سوریه را تا حد زیادی بر تجاوزات آتی خواهد بست. آمریکا می‌خواهد جلوی این نقل‌وانتقال را بگیرد اما تجربه نشان داده است که تهران در رساندن تجهیزات و تسلیحات به متحدانش، راه دشواری پیش‌رو ندارد و با رفع تحریم‌های تسلیحاتی، آسان‌تر محور مقاومت را تجهیز خواهد کرد.

■ تحرکات سیاسی آمریکا و رژیم صهیونیستی در هفته‌های گذشته - که به‌نظر می‌رسد ابعاد عملیات نظامی نیز پیدا کرده - بی‌ارتباط با پایان تحریم تسلیحاتی ایران در ۱۸ مهرماه سال جاری نیست. آمریکا در هفته‌های گذشته تلاش کرده نظر اروپا را با آمریکا در تداوم تحریم تسلیحاتی ایران هماهنگ کند. این کشور به هر وسیله‌ای برای توجیه تمدید تحریم تسلیحاتی استناد کرده و حتی برنامه همکاری ایران و چین را از دلایل خود برای تمدید تحریم‌ها دانسته است. با وجود فضاسازی‌ها، آمریکا نتوانسته در عرصه بین‌الملل جز رژیم صهیونیستی و متحدان منطقه‌ای خود، همراه قاطعی پیدا کند. آمریکا بر همین اساس به‌دنبال تحریک تهران برای یک واکنش نظامی در منطقه است تا به‌دنبال واکنش تهران به ماجراجویی‌ها، به کمک ابزار رسانه‌ای و فشار بر کشورها، شرایط را برای تمدید تحریم تسلیحاتی ایران فراهم کند. ایران در واکنش به این طراحی تاکنون هوشمندانه رفتار کرده و وارد زمین بازی آمریکایی‌ها و صهیونیست‌ها نشده است. هرچند تهران باید با هدف تقویت بازدارندگی خود به این تجاوزات پاسخ دهد، اما این اتفاق می‌تواند از کانال‌های غیررسمی انجام شود و به‌طور غیررسمی نیز به طرف غربی اطلاع داده شود. البته این پاسخ باید به‌قدری متناسب باشد که اثرات روانی ماجراجویی‌های آمریکا را از بین ببرد.

انا لله و انا الیه راجعون

برادر گرامی
جناب آقای دکتر حمیدرضا مقدم‌فر
مشاور محترم فرمانده کل سپاه

خبر ناگوار درگذشت ام‌الزوجه جنابعالی موجب تاثر و تالم خاطر شد. این مصیبت را به شما و بازماندگان محترم تسلیت عرض نموده و از خداوند متعال برای آن مرحومه، غفران و رحمت واسعه الهی و برای جنابعالی و سایر بازماندگان صبر جمیل و اجر جزیل مسالت می‌نمایم.

محمدامین ایمانجانی
مدیرمسئول روزنامه فرهیختگان

انا لله و انا الیه راجعون

برادر گرامی
جناب آقای محمدمهدی دانی

بدینوسیله ضایعه درگذشت والده ماجده‌تان را به جنابعالی و بستگان محترم تسلیت عرض نموده و از درگاه احدیت برای آن فقیده سعیده غفران و رحمت واسعه الهی و برای شما و بازماندگان سوگوار، بقای عمر با عزت و پاداش صابرین مسالت دارم.

محمدامین ایمانجانی
مدیرمسئول روزنامه فرهیختگان